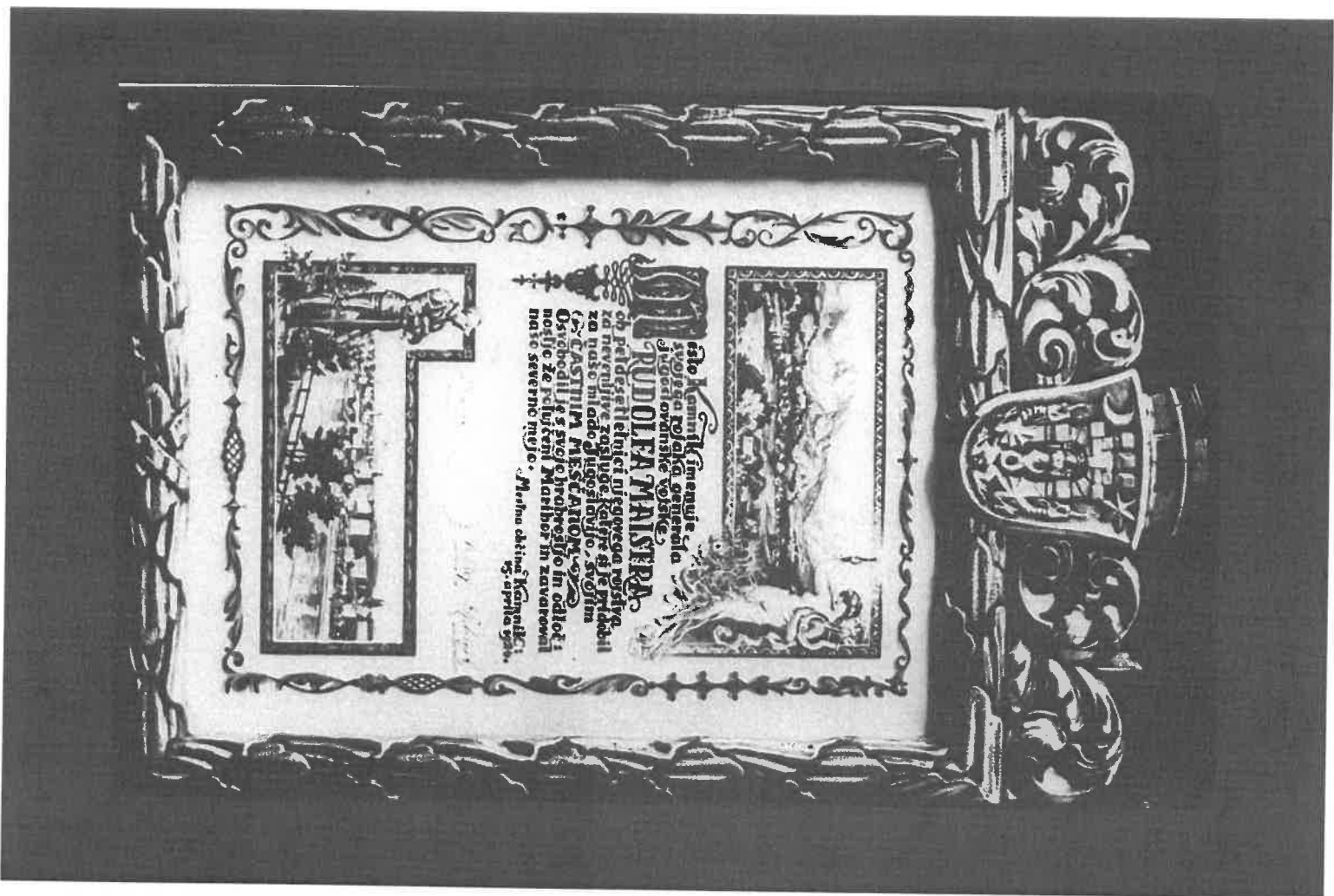

RUDOLF MAISTER
DOMOLJUB, GENERAL, KULTURNIK, PESNIK, BIBLIOPIL

VODNIK PO RAZSTAVI
SPOMIN – KAMNIK

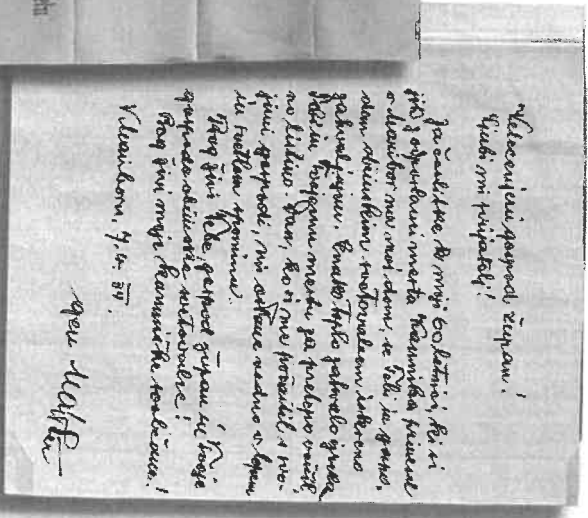
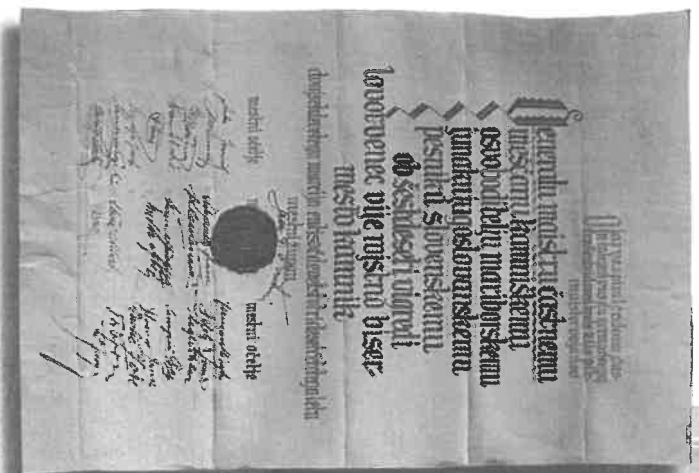
Rojstno mesto Kamnik se je generalu Maistru poklonilo večkrat. Ob generalovi 50-letnici mu je pod vodstvom župana Riharda Karbe 15. aprila 1924 podelilo diplomu častnega meščana. Po predlogih Josipa N. Sadnikarja jo je naslikal Maksim Gaspari.

Priložnostni ovtsek in žig ob odkritju spomenika Rudolfa Maistra v Kamniku, izdalo Filatelistično društvo PTT Ljubljana, 25. 10. 1970, Medobčinski muzej Kamnik

LEVO: Diploma Rudolfa Maistra kot častnega meščana Mestne občine Kamnik, 1924, Medobčinski muzej Kamnik

Marca 1934 je Rudolf Maister praznoval 60-letnico. Ob tej priložnosti mu je župan Fran Kratnar izročil čestitko s podpisom vseh 24 odbornikov kamniškega občinskega odbora. V muzeju se je ohranilo izvirno pismo, ki ga je Rudolf Maister poslal v zahvalo kamniškemu občinskemu odboru in objubil, da bo obiskal svoje rodno mesto. Vendar ga je nenadna smrt prehitela. Umrli je 26. julija 1934 na Uncu pri Rakeku. Mestna občina Kamnik je ob tem prevzela skrb, da slavnemu rojaku že naslednje leto ob obletnici smrti na rojstni hiši odkrije spominsko ploščo. Leta 1935 je kipar Peter Loboda predložil osnutek za spominsko ploščo in občinski odbor ga je sprejel, vendar je do uresničitve pretlelo še nekaj let. Na končno oblikovanje plošče je vplival znani slovenski arhitekt Jože Plečnik.

Zahvalno pismo Rudolfa Maistra kamniškim mestnim odbornikom, 1934.
Medobčinski muzej Kamnik

Čestitke kamniškega župana in mestnih odbornikov ob Maistrovi šestdesetletnici, 1934, daroval Niko Sadnikar

Vladajoča stranka JRZ (Jugoslovanska radikalna zajednica) je 4. septembra 1938 v Kamniku organizirala Veliki narodni tabor, v katerega so vključili tudi proslavo ob 20-letnici Jugoslavije, kamniški pripravljalni odbor pa slavnostno odkrije spominske plošče generalu Maistru. V Kamniku naj bi se ob tej priložnosti zbralo okoli 7000 ljudi, med njimi so bili častni gostje – kraljevi zastopnik artilerijski major Žarko Arandjelović, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, angleški minister Lansbury, oba Maistrova sinova Hrvoj in Borut ter zastopniki slovenskih narodnih organizacij: Zveze Maistrovih borcev iz Maribora, Kluba koroških Slovencev, Legije koroških borcev in Zveze bojevnikov. Slovesnost sta začela pevsko društvo Lira in župan Nande Novak, nadaljeval pa jo je slavnostni govornik dr. Dominik Žvokejš. Spominska plošča je bila sestavljena iz napisne plošče in okvirja iz podpeškega marmorja, s kamniškim grbom na vrhu. Plošča je ostala na rojstni hiši do leta 1941, ko so jo skrili pred Nemci in jo vzidali v Sadnikarjevo vrtno uto; tam je ostala do leta 1969. V tem letu so jo spet vzidali v rojstno hišo, vendar le njen napisni del brez okvirja.

Slovesnosti ob odkritju spominske plošče Rudolfa Maistra na rojstni hiši, 1938, fotografiral Peter Naglič, Matjaž Šporar

Ob 50. obletnici bojev za severno mejo leta 1968 se je porodila ideja o postavitvi spomenika Rudolfu Maistru v njegovem rodnem mestu. Izdelavo spomenika so zaupali akademskemu kiparju Antonu Sigulinu (1917–1996) iz Ljubljane. Slavnostno odkritje spomenika na Trgu talcev je bilo 25. oktobra 1970. Po časopisnih člankih sodeč naj bi se v Kamniku tedaj zbralo blizu 10.000 ljudi, med njimi je bilo 600-člansko zastopstvo Maistrovih borcev. V njihovem imenu je Stane Peček raportiral predsedniku častnega predsedstva Francu Leskošku - Luku. Udeležence slavnosti je pozdravil predsednik občinske skupščine Vinko Gobec. Pavle Žaucer, predsednik odbora koroških partizanov pri Zvezi združenj borcev NOV Slovenije, je v slavnostnem govoru orisal lik Rudolfa Maistra in njegovo vlogo pri osvoboditvi našega ozemlja ob severni meji. Nato je predsednik častnega predsedstva odbora za postavitev spomenika Franc Leskošek - Luka odkril spomenik. V kulturnem programu so nastopili še: pevski zbor Lira, dijači kamniške gimnazije z recitacijami in združeni pevski zbori z več kot 120 pevci kamniških osnovnih šol pod vodstvom pevovodje Viktorija Mihelčiča.

Na zadnji seji v letu 1995 je Svet Občine Kamnik soglasno sprejel odlok o občinskem prazniku, in sicer, da se ta praznuje 29. marca, to je na rojstni dan Rudolfa Maistra. Tako je Občina Kamnik 29. marca 1996 prvič praznovala svoj občinski praznik na rojstni dan generala Maistra.

Po Rudolfu Maistru so Kamničani poimenovali ulico, srednjo šolo ter glavni most čez Kamniško Bistrico. Leta 2013 je bila Občina Kamnik glavni nosilec in investitor ureditve Rojstne hiše Rudolfa Maistra.

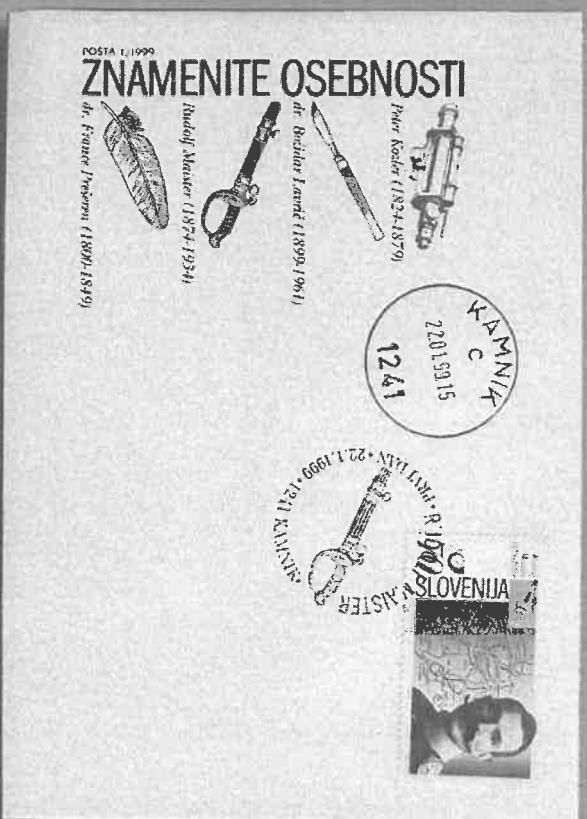
PREJŠNJA STRAN: Slavnosti ob odkritju spominske plošče Rudolfa Maistra, slavnostni sprevod v Samčevem prehodu v Kamniku, 1938, fotografiral Peter Naglič, Matjaž Šporar

Spomenik Rudolfu Maistru v Kamniku, odkrite 1970

Slavnosti ob odkritju spomenika Rudolfa Maistra v Kamniku, 1970, Medobčinski muzej Kamnik

VODNIK PO RAZSTAVI SPOMIN – SLOVENIJA

V Maistrov spomin so nastali številni javni spomeniki, spominske plošče in muzejske razstave. Za ohranitev spomina na Rudolfa Maistra danes skrbijo Zveza društev general Maister in društva generala Maistra. Od leta 2005 je 23. november, dan Rudolfa Maistra, slovenski državni praznik.

Prvi javni celopostavni spomenik so odkrili v Kamniku leta 1970, delo Antona Sigulina, leta 1987 pa v Mariboru, delo Vlaste Tihec Zorko. V Ljubljani sta bila odkrita konjeniški kip leta 1999, delo Jakova Bridarja, in leta 2000 kip Maistra pred Ministrstvom za obrambo RS, delo Bošfijana Putriha. Med novjšimi sta še spomenika v Ljutomeru, leta 2010, delo Irene Brunec Tebi, in na Prtuju leta 2012, delo Metke Zupanič. Drugje je Maister vključen v spomenike borcev za severno mejo in na spominskih ploščah.

Vlogo, pomen ter široko osebnost Rudolfa Maistra od leta 1986 osvetljuje spominska soba v Zavrhu v Slovenskih Goricah, od leta 2013 pa na vse to opozarjajo razstave in spremljajoče dejavnosti v Rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku. Prav tako je spomin na pomembnega Slovenca tudi del številnih muzejskih razstav, ki obravnavajo širši kontekst časa ob koncu prve svetovne vojne in oblikovanja novih meja, kot na primer v Muzeju narodne osvoboditve v Mariboru, Koroškem pokrajinskem muzeju, Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani, v Vojaškem muzeju SV in drugod.

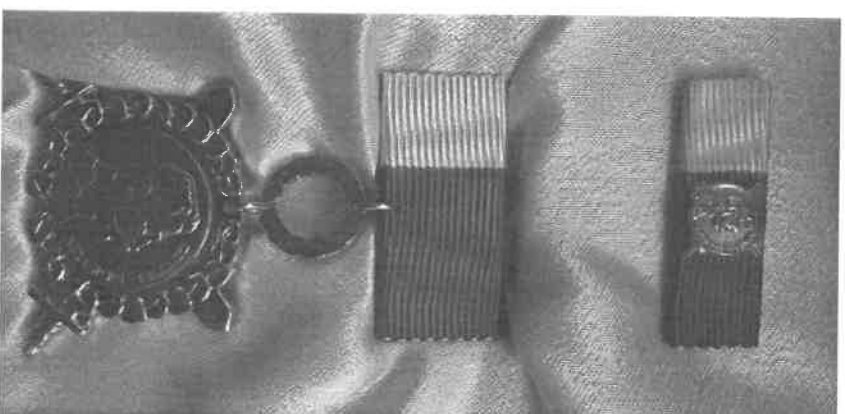
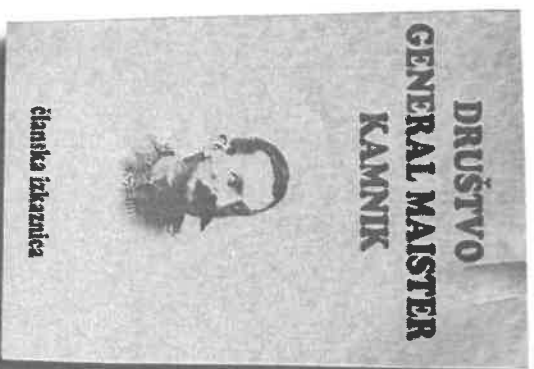
LEVO ZGORAJU:

Priložnostna znamka in ovitek v počastitev 125. obletnice rojstva Rudolfa Maistra, izdala Pošta Slovenije, 22. 1. 1999, Slavko Novak

LEVO SPODAJU:

Spominska medalja ob 50. obletnici bojev za severno mejo, 1968, Peter Klavčič

Prvo društvo generala Maistra je bilo ustanovljeno leta 1997 v Ljubljani. Društvo je združevalo Maistrove borce, potomce Maistrovih borcev in druge ljudi, ki so želeli ohraniti spomin na delo generala Rudolfa Maistra in njegovih borcev za severno mejo, kot tudi na vse narodno zavedne Slovence, ki so delovali za nastanek samostojne Slovenije. Statut med drugim navaja osnovne naloge: raziskovalno delo in zbiranje dokumentacije o Rudolfu Maistru in borcev za severno mejo, postavitev in ohranjanje spominskih obeležij ljudem in organizacijam, ki so pomembno delovali za program Zedinjene Slovenije, boj za severno mejo, proti fašizmu in za samostojno Slovenijo, evidentiranje glasbenih, knjižnih in drugih umetniških del o generalu Maistru ter založniška in izobraževalna dejavnost. Podružnice so nastajale tudi drugod, npr. v Kamniku, Mariboru, Uncu. 25. septembra 2003 je bilo ustanovljeno Društvo general Maister v Kamniku. Za častnega člana je bil imenovan Niko Sadnikar, eden prvih pobudnikov za ustanovitev podružnice in zamisli o Maistrovi spominski sobi. Osamosvojitvev podružnice in ustanovitev društev je zahtevala krovno organizacijo, zato je leta 2005 nastala Zveza društev general Maister, ki danes šteje več kot 20 društev.

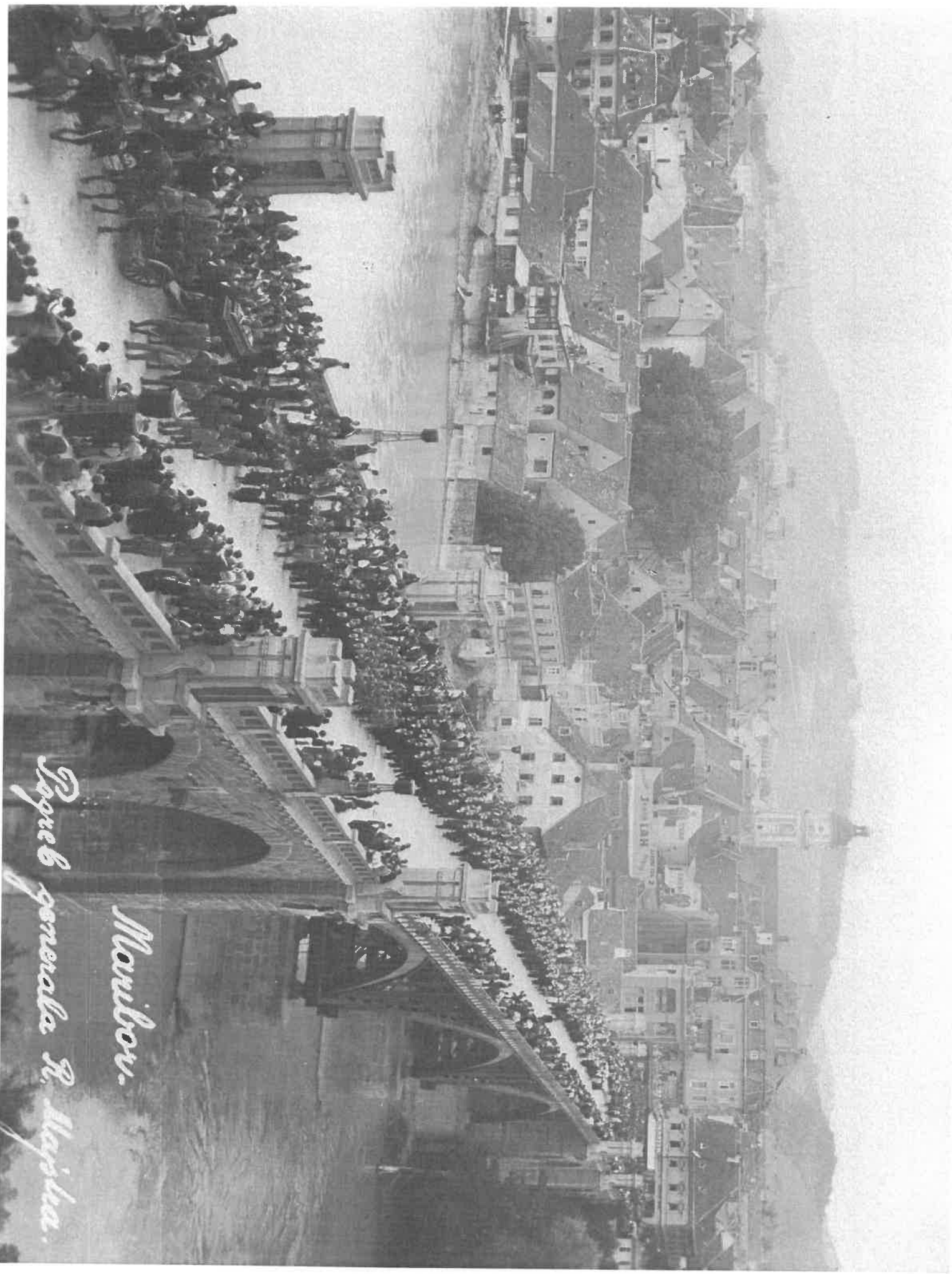

General Rudolf Maister ima v slovenski zgodovini in na vojaškem področju še danes izreden pomen, saj MORS zaslužnim vojakom podeljuje rede in medalje generala Maistra. Red generala Maistra se lahko podeli za izjemne zasluge v vojni, za izjemno uspešno povečevanje v vojni ali miru ter za izjemne zasluge pri krepitvi in razvoju Slovenske vojske. Medalja generala Maistra se lahko podeli za posebne zasluge v vojni ali miru ter za pomembne uspehe pri opravljanju vojaške službe oziroma del na obrambnem področju.⁶

Red generala Maistra I. stopnje z meči,
Republika Slovenija ministrstvo za obrambo,
Vojaški muzej Slovenske vojske

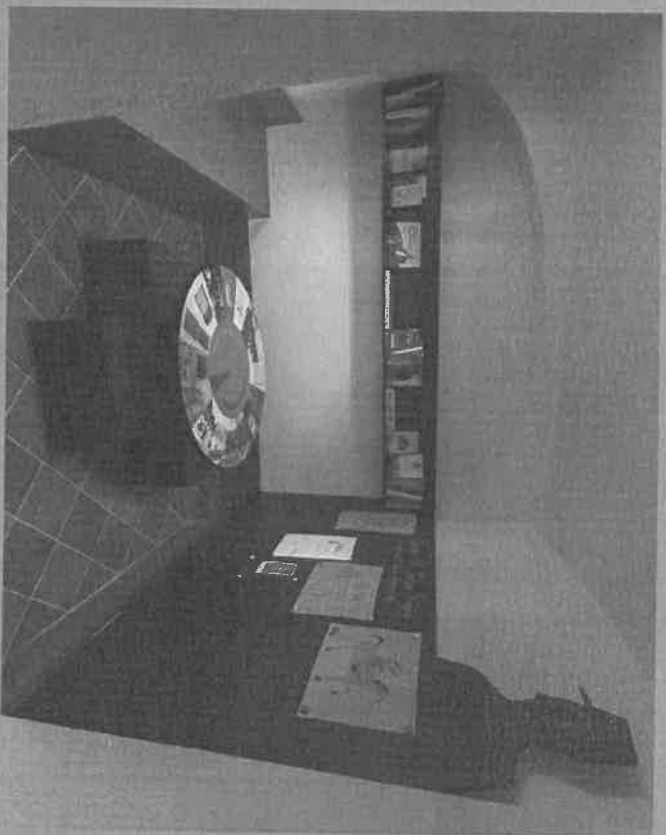
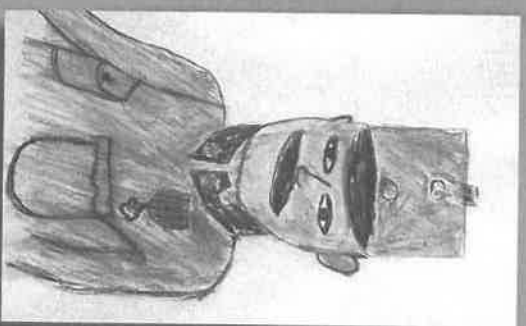
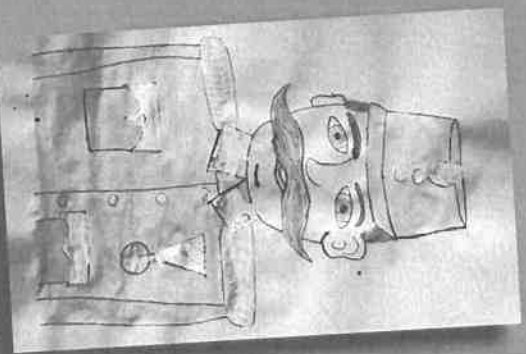
LEVO: Značke, zastavica in izkaznica Zveze društev general Maister,
darovala Zveza društev generala Maistra

- 1 Marija Heranja Masten, avtorica rodovnika družine Maister
- 2 Zvezdan Markovič, avtor besedila o vojaški karieri Rudolfa Maistra
- 3 Zvezdan Markovič, avtor besedila o vlogi Rudolfa Maistra v bojih za severno mejo
- 4 Marko Kumer, avtor besedila o literarnem in pesniškem ustvarjanju Rudolfa Maistra
- 5 Zvezdan Markovič, avtor besedila o odlikovanjih Rudolfa Maistra
- 6 Zvezdan Markovič, avtor besedila o redu in medaljah Rudolfa Maistra v MORS.

*Мостовъ
генерала Р. Мажика.*

PREJŠNJA STRAN: Pogrebni sprevod čez dravski most v Mariboru, 28. julij 1934, fotografiral Vekoslav Kramarič, Slovenski etnografski muzej

VODNIK PO RAZSTAVI

IZBRANI VIRI IN LITERATURA:

- Nadškofjski arhiv Ljubljana, župnija Trebnje, poročna knjiga Trebnje 1816–1885.
Nadškofjski arhiv Ljubljana, župnija Trebnje, krstna knjiga Trebnje 1868–1890.
Nadškofjski arhiv Ljubljana, župnija Kamnik, krstna knjiga Kamnik 1851–1879.
Medobčinski muzej Kamnik, Zlikova hemeroteka 1914–1933.
Medobčinski muzej Kamnik, Zlikova hemeroteka 1934–1940.
Upravna enota Kamnik, Arhiv Komenda: Sob Kamnik, Odbor za postavitve spomenika generalu Maistru 1970.
Univerzitetna knjižnica Maribor, gradivo rokopisnega oddelka in oddelka za drobni tisk.
Narodna in univerzitetna knjižnica, gradivo rokopisnega oddelka.
Janko Polec, Kamniške meščanske hiše in njih lastniki v dvesto letih. Kamniški zbornik 1955.
Spominski zbornik ob 60-letnici bojev za severno slovensko mejo 1918–1919. Ljubljana 1979.
Boj za Maribor 1918–1919, spominski zbornik ob 70. obletnici bojev za Maribor in severno mejo na slovenskem štajerskem. Maribor 1988.
Lojze Penič, Boj za slovensko severno mejo 1918–1920. Maribor 1988.
Bruno Hartman, Rudolf Maister, iz zbirke Znameniti Slovenci. Ljubljana 1989.
Podoba vojaka. General Rudolf Maister – fotografije in likovna dela, Pokrajinski muzej Maribor. Maribor 1999.
Janez J. Švajncer, Slovenska vojska 1918–1919. Ljubljana 1990.
General Maister, Zbornik referatov s simpozija. Maribor 2001.
Zora Torkar, General Rudolf Maister in mesto Kamnik. Kamnik 2004.
Bruno Hartman, Rudolf Maister, general in pesnik. Ljubljana 2006.
Dragan Potočnik, Zgodovinske okoliščine delovanja generala Rudolfa Maistra na štajerskem, Koroškem in v Prekmurju. Ljubljana 2008.
Zveza društev general Maister ob desetletnici, Ljubljana 2008.
France Koblar, Maister Rudolf, Slovenski biografski leksikon, elektronska izdaja ZRC SAZU. Ljubljana 2009 (<http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:1526/VIEW/>).
Lojze Penič, Veteranska organizacija borcev za severno mejo 1918–1919. Ljubljana 2010.
Igor Grdina, Od marcipanskih vojščakov do narodnih junakov. Ljubljana 2012.

RUDOLF MAISTER

DOMOLJUB, GENERAL, KULTURNIK, PESNIK, BIBLIOPIL

VODNIK PO RAZSTAVI
V ROJSTNI HIŠI RUDOLFA MAISTRA V KAMNIKU

ZALOŽIL: Medobčinski muzej Kamnik (zani mag. Zora Torkar)

AVTORICA BESEDILA IN IZBOR FOTOGRAFIJ: mag. Zora Torkar –
Medobčinski muzej Kamnik

SODELUJOCI AVTORJI BESEDIL: Marko Kumer – Medobčinski muzej Kamnik
(literatura in pesmi), Marija Herra Masten (rodovnik), Zvezdan Marković – Vojški
muzej Slovenske vojske (vojškaška kariera, odklovanja in vloga)

FOTOGRAFIJE: Peter Naglič, Tomaž Lauko, Bojan Težak, Gerhard Angeltiner
LEKTORIRANJE: Alenka Juvan

GRADIVO ZA RAZSTAVO SO PODARILI: Niko Sadnikar, Marko Arko, Peter Klavčič,
Slavko Novak, Antonija Zvonka Popov, Tone Stele

GRADIVO ZA RAZSTAVO SO POSODILI: dediči družine Maister, Gabrijel Brezovar,
Jože Berlec, Milan Škrabec, Vojko Čeligoj, Matjaž Šporar, Primož Heng, Anica Berlic,
Franc Svetelj, Vida Košmelj-Beravs, Zveza društev general Maister, Društvo general
Maister Kamnik

OBLIKOVANJE LOGOTIPA: Marian Kocjan, DC Studio

OBLIKOVANJE RAZSTAVE: dr. Sonja Irko

GRADIVO ZA PUBLIKACIJO IN RAZSTAVO TER STROKOVNA POMOČ:

Pokrajinski muzej Maribor, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Univerzitetna
knjižnica Maribor, Vojški muzej Slovenske vojske, Muzej novejšje zgodovine Slovenije,
Muzej in galerije mesta Ljubljana – Mestni muzej, Narodna in univerzitetna knjižnica,
Slovenski filmski arhiv pri ARS, Slovenski etnografski muzej, Ministrstvo za obrambo RS

OBLIKOVANJE: Polona Matek, Vladimir Ristič

TISK: Studio Print

NAKLADA: 600 IZVODOV

KAMNIK, 2013

ROJSTNA HIŠA
RUDOLFA
MAISTRA
MM:K

*Izdajo vodnika in postavitev razstave v Rojstni hiši Rudolfa Maistra
je financirala Občina Kamnik.*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929Maister R.(083.824)
069(497.4Kamnik):929Maister R.(083.824)

MEDOBČINSKI muzej (Kamnik). Rojstna hiša Rudolfa Maistra

Rudolf Maister : domoljub, general, kulturnik, pesnik, bibliofil : vodnik po razstavi
v Rojstni hiši Rudolfa Maistra v Kamniku / [avtorica besedila in izbor fotografij Zora
Torkar ; sodelujoči avtorji besedil Marko Kumer, Marija Herra Masten, Zvezdan
Marković ; fotografije Peter Naglič ... et al.] - Kamnik : Medobčinski muzej, 2013

ISBN 978-961-6599-20-7

1. Gl. stvar. 2. Torkar, Zora 3. Torkar, Zora
268796160

RUDOLF MAISTER

DOMOLJUB, GENERAL, KULTURNIK, PESNIK, BIBLIOFIL

